

JANINA ZIELIŃSKA

Porosty rezerwatu „Dębina” koło Warszawy — The lichens of the „Dębina” reservation by Warsaw

Wpłynęło 9. V. 1959

Terenem moich badań był rezerwat „Dębina” położony w leśnictwie Lipki, w odległości około 29 km na północny wschód od Warszawy. Leśnictwo Lipki leży na trzecim tarasie zalewowym Wisły, poprzecinany niewielkimi wydymami i zalegającymi pomiędzy nimi terenami podmokłymi o charakterze torfowiskowym. Teren ten porastają lasy sosnowe, a w miejscach wilgotniejszych lasy mieszane i liściaste.

Rezerwat, zajmujący obszar 51,21 ha, leży w niezbyt głębokiej rynnie polodowcowej. Występują tu na niewielkiej głębokości gliny i ropy wstęgowe, co stworzyło korzystne warunki dla rozwoju lasu dębowo-grabowego. Dokładniejsze dane dotyczące gleby i roślinności tego terenu podał R. Kobendza (1934). W ciągu ostatnich dwudziestu lat rezerwat uległ poważnej dewastacji. W okresie drugiej wojny światowej wycięto wiele najpiękniejszych drzew. Zginęły tu prawie zupełnie wiązy, jesiony, olchy i sosny. Wycięto także wiele dębów i grabów, co spowodowało znaczne prześwietlenie lasu. Jako spuścizna wojenna pozostały liczne okopy artyleryjskie i doły po wybuchach bomb.

We florze porostowej rezerwatu zdecydowanie przeważają gatunki epifityczne. Podłoże dla tych porostów stanowią w przeważającej większości graby (*Carpinus betulus* L.) i dęby (*Quercus robur* L.). Według danych uzyskanych z leśnictwa, wiek dębów wynosi średnio około 150 lat, a ich grubość na wysokości pierśnicy nie przekracza 100 cm. Najstarsze graby w rezerwacie osiągnęły wiek 80 lat, a ich grubość na wysokości pierśnicy dochodzi do 50 cm. Oprócz tych dwóch bogato reprezentowanych gatunków drzew występują na terenie rezerwatu nieliczne lipy (*Tilia cordata* Mill.), osiki (*Populus tremula* L.), jesiony (*Fraxinus excelsior* L.), olchy (*Alnus glutinosa* (L.) Gaertn.). Wiązy w dwóch gatunkach (*Ulmus laevis* Poll. i *Ulmus campestris* L.) występują jedynie w postaci młodych zarośli wraz z *Populus tremula*. W ostatnich latach włączono do rezerwatu młody zagajnik sosnowy (*Pinus silvestris* L.).

Spśród wszystkich badanych drzew najbogatszą florę porostową stwierdziłam na grabach. Przeważają tu gatunki skorupiaste, które na gładkiej, twardej korowinie znajdują korzystne warunki do rozwoju. Najliczniej jest

reprezentowany rodzaj *Pertusaria*, do którego należy 9 gatunków znalezionych na grabach. Obok niego jest także bogato reprezentowany rodzaj *Parmelia*. Z gatunków krzaczkowatych najpospolitsza jest na grabach *Evernia prunastri*. Na kilku drzewach znalazłem bardzo licznie występującą *Usnea comosa*.

Flora porostowa dębów jest nieco uboższa w gatunki, choć pokrycie pni na tych drzewach jest także bardzo duże. Licznie występują na nich porosty z grupy *Lepraria*, pokrywające nieraz bardzo duże powierzchnie, szczególnie od strony południowej, gdzie inne gatunki osiedlają się nielicznie. Jedynie *Chaenotheca trichalis* i *Calicium lenticulare* pojawiają się właśnie na stronie południowej pni.

Występowanie porostów na różnych gatunkach drzew przedstawiłam na tabeli 1. Z tabeli tej wynika, że na grabach i dębach, stanowiących główne elementy lasu, rosną oprócz gatunków śródleśnych, takich jak *Pyrenula nitida*, *Graphis scripta*, *Pertusaria discoidea*, *Lobaria pulmonaria*, także gatunki ubikwistyczne, jak *Physcia ascendens*, *Ph. grisea* i inne, jednak stanowią one stosunkowo niewielką część wszystkich zebranych porostów.

W celu porównania z florą porostową z innych lasów umieściłam w tabeli dodatkowe rubryki obejmujące listy gatunków wspólnych dla rezerwatu „Dębina” i dla lasów okolic Ludwikowa (F. Krawiec, 1933) oraz buczyn Łągowa (Z. Tobolewski, 1952) i Wielkopolski (F. Krawiec, 1934), a także dla dębów Wyżyny Kielecko-Sandomierskiej (J. Stankiewicz-Tyszkiewiczowa, 1935).

Z tak zestawionej tabeli można odczytać wnioski potwierdzające spostrzeżenie F. Krawieca (1933) o wielkim podobieństwie flory epifitycznej buków i grabów. Gatunki *Pyrenula nitida*, *Graphis scripta*, *Pertusaria leioplaca* są charakterystyczne dla obu tych gatunków drzew. Jest to najprawdopodobniej spowodowane podobną strukturą korowiny, która w obu przypadkach jest gładka i bardzo twarda.

Graby okolic Ludwikowa (F. Krawiec 1933) mają florę porostową bardzo podobną do grabów rezerwatu „Dębina”. W obu przypadkach mamy do czynienia z zespołem nazwanym przez Ochsnera (1927) *Graphidetum scriptae*, w którym dominują porosty skorupiaste. Na szczególną uwagę zasługują liczne gatunki rodzaju *Pertusaria*, bardzo dobrze rozwijające się na gładkiej, twardej korze. Jest tu także dość bogato reprezentowany rodzaj *Parmelia*, szczególnie *P. caperata*, występująca na wszystkich niemal grabach.

Flora porostowa dębów rezerwatu jest także bardzo podobna do flory dębów okolic Ludwikowa, natomiast nieco odmienną florę epifityczną mają dęby Wyżyny Kielecko-Sandomierskiej, opisywane przez J. Stankiewicz-Tyszkiewiczową (1935). Oprócz typowo śródleśnych gatunków występują tam bardzo licznie porosty światłolubne i nitrofilne, spotykane najczęściej na dębach przydrożnych. Autorka pracy niestety nie opisuje dokładnie siedliska, w którym rosły badane drzewa, ogranicza się jedynie do uwagi, że badania

dotyczyły drzew rosnących w lesie. Na podstawie podanej listy gatunków można pokusić się o stwierdzenie, że drzewa te rosły w lesie bardzo silnie prześwietlonym lub też w pobliżu dróg i przecinek.

Porosty naziemne są bez porównania mniej licznie reprezentowane w rezerwacie „Dębina” aniżeli porosty nadrzewne. Jest to spowodowane dużą wilgotnością gleby, szczególnie w okresie wiosny, kiedy na dość znacznych obszarach tworzą się duże rozlewiska, uniemożliwiające osiedlanie się porostów. Najlepsze warunki znajdują porosty na północno-wschodnim skraju rezerwatu, gdzie teren nieco podnosi się, tworząc niewielką wydmy piaszczystą, oraz przy zagajniku sosnowym, gdzie także teren jest nieco suchszy. Występują tam rosnące wśród mchów liczne *Cladoniae*, szczególnie *Cl. furcata* z kilku odmianami. Dość licznie jest tutaj także reprezentowany rodzaj *Peltigera*, szczególnie *P. horizontalis*, tworząca wielkie łaty na ziemi i na wypróchniałych pieńkach. U podstawy pni drzew bardzo często rośnie *Peltigera praetextata* i *P. subcanina*. W okopach artyleryjskich, gdzie odsłania się naga gleba, osiedlają się także różne *Cladoniae* oraz *Peltigera*, nie udało mi się natomiast znaleźć tam na ziemi żadnych porostów skorupiatych.

W rezerwacie „Dębina” znaleziono ogółem 78 gatunków porostów. Tak niewielką liczbę gatunków można wytłumaczyć stosunkowo małym obszarem rezerwatu oraz nieznacznym udziałem porostów naziemnych. Z gatunków rzadszych zasługuje na uwagę *Microthelia micula* K ö r b., gatunek nie spotykany dotychczas w środkowej Polsce, notowany jedynie z kilku stanowisk na Dolnym Śląsku, oraz *Arthothelium ruanideum* (Nyl.) Ach. — gatunek także nie spotykany w środkowej Polsce. Należy również zwrócić uwagę, że zamiast podawanego w literaturze lichenologicznej Polski pospolitego gatunku *Phlyctis argena*, w rezerwacie „Dębina” występuje dość licznie *Phlyctis agelaea*, gatunek także nowy dla środkowej Polski. Z innych, rzadszych gatunków warto zwrócić uwagę na *Parmelia dubia*, *Lobaria pulmonaria* — piękny porost, coraz rzadziej spotykany w naszych lasach, *Ochrolechia paralella* oraz *Parmelia revoluta* — także gatunek rzadki, stanowiący element oceaniczny we florze Polski.

Na zakończenie pragnę podziękować doc. dr Alinie Skirgiełło za liczne cenne wskazówki, udzielane mi w czasie wykonywania pracy, oraz mgr Zygmuntowi Tobolewskiemu za okazaną pomoc w określaniu części zbiorów.

Wykaz systematyczny gatunków

Pyrenulaceae

Pyrenula nitida (Weig.) Ach. — gatunek pospolity w rezerwacie na gładkiej korze drzew liściastych, szczególnie grabów i jesionów.

Porosty epifityczne różnych gatunków drzew
Epiphytic lichens of the various species of trees

	Rezerwat „Dębina“ (Forest reservation „Dębina“ by Warsaw)							Inne tereny (other territories)				
	<i>Carpinus betulus</i>	<i>Quercus robur</i>	<i>Tilia cordata</i>	<i>Pinus silvestris</i>	<i>Alnus glutinosa</i>	<i>Populus tremula</i>	<i>Fraxinus excelsior</i>	<i>Ulmus sp. sp.</i>	Ludwikowo	Łagów	Wielkopolska	Wyz. Kielecko-Sandomierska
<i>Pyrenula nitida</i>	1	.	1	.	.	1	3	1	+	+	+	.
<i>Graphis scripta</i>	3	1	.	.	.	1	3	3	+	+	+	.
<i>Pertusaria leioplaca</i> . .	1	2	1	.	.	2	2	2	+	+	+	.
<i>Pertusaria amara</i>	4	3	3	.	1	.	.	2	+	+	+	+
<i>Parmelia caperata</i>	4	3	2	.	2	.	.	1	+	+	+	+
<i>Parmelia sulcata</i>	4	4	3	.	3	3	.	3	+	+	+	+
<i>Parmelia fuliginosa</i> . . .	2	.	.	.	2	2	.	2	+	+	+	+
<i>Parmelia revoluta</i>	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	+
<i>Parmelia dubia</i>	1	.	.	.	.	.	.	1	+	.	.	+
<i>Pertusaria hemisphaerica</i>	r	.	.	.	.	.	.	.	.	+	.	.
<i>Ramalina farinacea</i>	3	4	2	.	2	3	1	1	+	+	+	+
<i>Evernia prunastri</i>	4	4	4	.	.	2	.	.	+	+	+	+
<i>Phlyctis agelaea</i>	2	1	2	.	.	1	3	1	.	.	.	.
<i>Lecidea scalaris</i>	.	.	.	2	.	.	.	.	+	+	.	.
<i>Pertusaria discoidea</i> . . .	2	4	3	.	.	3	.	1	.	+	.	.
<i>Bacidia rubella</i>	.	.	.	.	.	2	1	1	.	.	.	.
<i>Arthopyrenia alba</i>	1	3	1	.	.	.	.	2	.	.	.	.
<i>Parmelia cetrarioides</i> . . .	1	.	1	.	.	.	.	.	.	.	+	.
<i>Microthelia micula</i>	.	.	r	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Pertusaria maculata</i>	1	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.
<i>Lobaria pulmonaria</i>	1	1	.	.	.	.	.	1	.	.	+	.
<i>Arthonia radiata</i>	.	.	.	.	.	.	.	r	.	.	.	.
<i>Ramalina baltica</i>	1	1	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.
<i>Opegrapha viridis</i>	1	2	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Opegrapha herpetica</i>	.	.	.	.	.	.	.	1	.	+	+	.
<i>Buellia punctata</i>	1	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.
<i>Bacidia endoleuca</i>	.	.	.	.	.	.	.	r	.	.	.	.
<i>Arthonia didyma</i>	r	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Lecanora carpinea</i>	2	1	4	.	.	2	2	2	.	.	.	.
<i>Pertusaria coccodes</i>	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Catillaria globulosa</i>	.	.	.	.	.	.	.	r	.	.	.	.
<i>Pertusaria pulvinata</i>	r	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Pertusaria phymatodes</i> . . .	r	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Pertusaria globulifera</i> . . .	1	.	.	.	.	.	.	.	+	.	.	.
<i>Parmelia subaurifera</i>	3	2	1	.	.	2	2	1	.	.	+	.

	Rezerwat „Dębina“ (Forest reservation „Dębina“ by Warsaw)							Inne tereny (other territories)			
	<i>Carpinus betulus</i>	<i>Quercus robur</i>	<i>Tilia cordata</i>	<i>Pinus silvestris</i>	<i>Alnus glutinosa</i>	<i>Populus tremula</i>	<i>Fraxinus excelsior</i>	<i>Ulmus sp. sp.</i>	Ludwikowo	Łagów	Wielkopolska Wyż. Kielecko- Sandomierska
<i>Ochrolechia paralella</i> . . .	r	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Lecanora subrugosa</i> . . .	1	.	.	.	1	.	1	1	.	.	.
<i>Lecanora subfuscata</i> . . .	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Parmelia aspidota</i> . . .	r	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Buellia disciformis</i> . . .	.	.	r	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Lecanora allophana</i> . . .	2	.	.	.	.	1	.	1	.	.	+
<i>Lecanora chlarona</i> . . .	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Calicium lenticulare</i> . . .	.	r	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Arthothelium ruanideum</i> .	r	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Parmelia physodes</i> . . .	3	1	3	4	3	.	.	.	+	+	+
<i>Ramalina pollinaria</i> . . .	3	4	4	.	.	1	1	1	+	+	+
<i>Parmeliopsis aleurites</i> . . .	.	.	.	1	.	.	.	.	+	+	.
● <i>Parmelia furfuracea</i> . . .	1	.	.	1	.	.	.	.	+	+	+
<i>Chaenotheca melanophaea</i>	.	.	.	r	.	.	.	.	+	.	.
<i>Cladonia fimbriata</i> . . .	1	1	.	1	1	.	.	.	.	.	+
<i>Xanthoria parietina</i> . . .	.	.	.	.	.	3	.	1	+	+	+
<i>Physcia tenella</i>	1	.	.	.	.	3	.	1	+	+	+
<i>Physcia pulverulenta</i> . . .	.	.	1	.	.	2	1	1	+	.	+
<i>Lecidea olivacea</i>	2	3	1	.	4	4	2	2	+	+	+
<i>Physcia ascendens</i>	1	.	.	.	.	1	.	1	+	.	+
<i>Chaenotheca trichialis</i> . .	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Parmelia tubulosa</i>	1	.	1	.	.	.	.	.	+	+	+
<i>Usnea comosa</i>	1	1	.	.	.	.	.	.	.	+	.
<i>Lecanora pityrea</i>	.	.	r	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Physcia grisea</i>	1	2	.	.	.	1	.	1	+	.	.

r — gatunek występujący sporadycznie
(the species rarely found)

1 — gatunek występujący najwyżej na $\frac{1}{4}$ badanych drzew
(the species found not more often than on $\frac{1}{4}$ of the investigated trees)

2 — gatunek występujący na $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ badanych drzew
(the species found on $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ of the investigated trees)

3 — gatunek występujący na $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ badanych drzew
(the species found on $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ of the investigated trees)

4 — gatunek występujący częściej niż na $\frac{3}{4}$ badanych drzew
(the species found more frequently than on $\frac{3}{4}$ of the investigated trees)

— + — oznacza obecność danego gatunku
(the presence of the given species)

Arthopyrenia alba (Schrad.) Zahlbr. — gatunek pospolity na korze grabów, dębów, wiązów i lip.

Microthelia micula Körb. — znaleziona na korze lipy o grubości 38 cm. Gatunek nowy dla środkowej Polski.

Caliciaceae

Chaenotheca melanophaea (Ach.) Zwackh. — na korze sosny o grubości 25 cm, rosnącej na skraju rezerwatu.

Chaenotheca trichialis Hellb. — pospolita na korze starych dębów, gdzie występuje nieraz masowo.

Calicium lenticulare Fr. — gatunek spotykany na korze starych dębów.

Arthoniaceae

Arthonia radiata Ach. — na korze wiązu polnego rosnącego przy rowie odwadniającym.

Arthonia didyma Körb. — na korze starego grabu.

Arthothelium ruanideum (Nyl.) Arn. — gatunek bardzo rzadki, znaleziony na korze grabu.

Graphidaceae

Graphis scripta (L.) Ach. — jeden z pospolitszych w rezerwacie gatunków, znajdujący na korze grabów, dębów, wiązów i innych drzew liściastych.

Opegrapha viridis Pers. — gatunek pospolity, występujący na korze grabów i dębów.

Opegrapha herpetica Ach. — bardzo rzadko na młodych wiązach.

Stictaceae

Lobaria pulmonaria (L.) Hoffm. — gatunek rzadki, znajdujący na korze grabów, dębów i wiązów, zawsze w stanie płonnym.

Peltigeraceae

Peltigera praetextata (Flk.) Zopf. — dość często u podstawy pni dębów i grabów.

Peltigera subcanina Gyeln. — znaleziona w stanie płonnym na mchach u podstawy pnia dębu.

Peltigera rufescens (Weis.) Humb. — na ziemi w południowej części rezerwatu, przy zagajniku sosnowym.

Peltigera erumpens (Tayl.) Vain. — w miejscach suchszych, na ziemi, pomiędzy mchami.

Peltigera spuria (Ach.) D. C. — na ziemi w oddz. 9 i 15 dość licznie.

Peltigera horizontalis (L.) Baumg. — na ziemi, u podstawy pni drzew, a także na próchniejących pieńkach. Tworzy nieraz bardzo rozległe darnie.

Lecideaceae

Lecidea scalaris Ach. — występuje jedynie na korze sosen.

Lecidea olivacea (Hoffm.) Mass. — pospolita w rezerwacie na korze dębów, grabów i innych drzew.

Bacidia rubella (Ehrh.) Mass. — pospolita na korze drzew przydrożnych (osiki, młode wiązy, jesiony).

Bacidia endoleuca (Nyl.) Kickx. — gatunek rzadki w rezerwacie, znaleziony na korze młodego wiązu polnego.

Catillaria globulosa (Flk.) Th. Fr. — gatunek w rezerwacie rzadki, znaleziony na korze młodego wiązu korkowego.

Cladoniaceae

Cladonia fimbriata (L.) Fr. — pospolita w zagłębieniach kory starych drzew. Okazy słabo wykształcone.

Cladonia macilenta (Hoffm.) Nyl. — na próchniejącym pieńku w pobliżu zagajnika sosnowego.

Cladonia verticillata Hoffm. — na ziemi w oddz. 9.

Cladonia furcata (Huds.) Schrad. — gatunek bardzo często spotykany w miejscach suchszych, wśród mchów, szczególnie w południowej i wschodniej części rezerwatu.

var. *racemosa* (Flk.) Vain. f. *fissa* Flk.

var. *pinnata* (Flk.) Vain.

var. *palamaea* (Ach.) Nyl. f. *subulata* Flk.

Cladonia chlorophaea (Flk.) Sprgl. — na piasku w okopie artyleryjskim.

Cladonia cornutoradiata Coem. — na wypróchniałym pieńku w miejscu słonecznym.

Cladonia cornuta (L.) Schaer. — na wypróchniałym, porośłym mchem pieńku.

Cladonia glauca Flk. — na ziemi, we wschodniej części rezerwatu.

Cladonia gracilis (L.) Willd. — na ziemi wśród mchów, razem z *Cl. furcata*.

Cladonia pyxidata (L.) Fr. — na ziemi i wśród mchów.

Pertusariaceae

Pertusaria leioplaca (Ach.) D. C. — bardzo pospolita na korze różnych drzew.

Pertusaria amara (Ach.) Nyl. — bardzo pospolita, szczególnie na korze grabów i dębów.

Pertusaria hemisphaerica (Flk.) Erichs. — gatunek bardzo rzadki, znaleziony na grabie, gdzie wytworzył dużą, płonną plechę.

Pertusaria discoidea (Pers.) Malme. — bardzo pospolita, szczególnie na grabach i dębach.

Pertusaria coccodes (Ach.) Nyl. — gatunek dość rzadki, występujący na korze grabów, gdzie wytwarza ładnie rozwinięte, płonne plechy.

Pertusaria pulvinata Erichs. — znaleziona tylko jeden raz na korze grabu, w postaci dużej, płonnej plechy. W środkowej Polsce dotychczas nie notowana.

Pertusaria phymatodes (Ach.) Erichs. — gatunek niezbyt częsty, występujący w rezerwacie na korze grabów.

Pertusaria maculata Erichs. — dość pospolita na korze grabów i olch. Tworzy małe, płonne plechy.

Pertusaria globulifera (Turn.) Mass. — gatunek spotykany na pniach starych grabów porośniętych mchami.

Lecanoraceae

Lecanora carpinea (L.) Ach. — bardzo pospolita na wielu drzewach w rezerwacie.

Lecanora subrugosa Nyl. — pospolita, nie wykazująca przywiązania do żadnego gatunku drzewa.

Lecanora subfuscata Magnuss. — znaleziona na grabie w pobliżu zagajnika sosnowego.

Lecanora allophana (Ach.) Röhl. — pospolita na korze drzew w rezerwacie.

Lecanora chlarona (Ach.) Nyl. — znaleziona na starej lipie rosnącej w otoczeniu grabów.

Lecanora pityrea Erichs. — na starej lipie w lesie mieszanym. Oznaczenie nie jest zupełnie pewne, gdyż okaz jest bardzo mały.

Ochrolechia subviridis (Hoeg.) Erichs. — na korze grabu w lesie dębowo-grabowym.

Ochrolechia paralella (L.) Mass. — na korze grabu.

Phlyctis agelaea (Ach.) Flot. — gatunek bardzo pospolity na korze różnych drzew w rezerwacie. Zarodniki z wyraźnym hialinowym zakończeniem.

Parmeliaceae

Parmeliopsis aleurites (Ach.) Nyl. — znaleziono jeden tylko okaz na sośnie. Plecha bardzo słabo wykształcona.

Parmelia caperata (L.) Ach. — bardzo pospolita, szczególnie na starych grabach i dębach. Zawsze w stanie płonnym.

Parmelia revoluta Klk. — na dwóch starych grabach w oddziale 10; poza tym nie spotykana.

Parmelia dubia (Wulf.) Schaer. — gatunek znajdowany na grabach. Plechy dobrze rozwinięte, zawsze w stanie płonnym.

Parmelia physodes (L.) Ach. — bardzo pospolita na różnych drzewach; plechy raczej słabo rozwinięte, zawsze płonne.

Parmelia sulcata Tayl. — bardzo pospolita, szczególnie na grabach i dębach.

Parmelia fuliginosa Nyl. — gatunek pospolity w rezerwacie.

Parmelia furfuracea (L.) Ach. — na korze starego grabu na skraju rezerwatu, a także na nielicznych w rezerwacie sosnach.

Parmelia cetrarioides Del. — na dębach, lipach, grabach, niezbyt często.

Parmelia subaurifera Nyl. — pospolita, spotykana na różnych drzewach.

Parmelia tubulosa (Schaer.) Bitter. — niezbyt częsta w rezerwacie, znaleziona na korze grabów i na lipie.

Parmelia aspidota (Ach.) Roehl. — na opadłej gałęzi dębowej znalezionej w głębi rezerwatu. Apotecja dobrze wykształcone.

Usneaceae

Usnea comosa (Ach.) Röhl. — gatunek niezbyt częsty, znaleziony w dość dużej ilości okazów na kilku grabach, spotykany także na dębach.

Evernia prunastri (L.) Ach. — bardzo pospolita na korze różnych drzew w rezerwacie.

Ramalina baltica Lettau — pospolita; występuje na grabach i dębach w postaci niewielkich, licznych plech, zawsze w stanie płonnym.

Ramalina pollinaria (Westr.) Ach. — bardzo pospolita w rezerwacie. Znaleziono kilka okazów z apotecjami.

Ramalina farinacea (L.) Ach. — bardzo pospolita. Na dębie znaleziono okaz z wykształconymi apotecjami.

Theloschistaceae

Xanthoria parietina (L.) Beltram. — gatunek rzadko spotykany, tylko na osikach i wiązach.

Buelliaceae

Buellia disciformis (Fr.) Mudd. — znaleziono jeden tylko okaz na lipie.

Buellia punctata (Hoffm.) Mass. — gatunek częstszy od poprzedniego, znajdowany na grabach i młodych wiązach.

Physciaceae

Physcia tenella (Scop.) D. C. — na korze grabu z licznymi apotecjami.

Physcia pulverulenta (Schreb.) Hampe — spotykana na korze osik, jesionów, wiązów i lip.

var. *turgida* (Schaer.) Erichs. — na korze grabu tylko jeden okaz.

var. *argyphaea* (Ach.) Nyl. — na korze grabu koło zagajnika sosnowego.

Physcia ascendens (Fr.) Oliv. — spotykana sporadycznie na korze wiązów i osik, a także na grabach rosnących przy drodze.

Physcia grisea (Lam.) Zahlbr. — pospolita, spotykana na wielu drzewach, szczególnie na spękanej lub próchniejącej korze.

Lichenes imperfecti

Lepraria candelaris (L.) Fr. — na pniach starych dębów, od strony południowej.

Lepraria aeruginosa (G. H. Web.) Sm. — porost bardzo pospolity w całym rezerwacie, szczególnie na korze starych dębów i grabów.

Z Zakładu Systematyki i Geografii Roślin Uniwersytetu Warszawskiego

LITERATURA

1. Bednarek A. 1958. Zespoły leśne rezerwatu Lipka. Zeszyty Naukowe SGGW w Warszawie 1: 43—72.
2. Černohorský Z., Servit M., Nadvorník J. 1956. Klič k určování lišejníků ČSR. Praha.
3. Degelius G. 1935. Das ozeanische Element der Strauch- und Laubflechten von Skandinavien. Acta Phytogeograph. Suecica. 7: 1—411.
4. Erichsen C. F. E. 1936. *Pertusariaceae* — in Rabenhorst's Kryptogamenflora von Deutschland, Österreich u. Schweiz. 9, (5), 1: 321—728.

5. Erichsen C. F. E. 1957. Flechtenflora von Nordwestdeutschland. Stuttgart.
6. Hillmann J., Grummann V. 1957. Flechten. Berlin.
7. Howard E. G. 1950. *Lichenes* of the State of Washington. Washington.
8. Keissler K. 1938. *Pyrenulaceae, Coniocarpinae* — in Rabenhorst's Kryptogamenflora von Deutschland, Österreich u. Schweiz. 9, (1), 2: 1—846.
9. Kobendza R. 1934. Godny ochrony las w Lipkach pod Warszawą. *Ochrona Przyrody* 14: 67—76.
10. Krawiec F. 1933. Porosty Ludwikowa. Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Prace Monogr. nad Przyr. Wielkop. Parku Narod. w Ludwikowie pod Poznaniem: 1—40.
11. Krawiec F. 1938. Materiały do flory porostów północno-wschodniej Polski. Sprawozd. Kom. Fizjogr. PAU. Kraków. 71: 65—82.
12. Krawiec F. 1955. Porosty Wysoczyzny Kaliskiej. Pozn. Tow. Przyjaciół Nauk, Prace Komisji Biologicznej 17, 1: 39—54.
13. Lyngbe B. 1935. *Physciaceae* — in Rabenhorst's Kryptogamenflora von Deutschland, Österreich u. Schweiz. 9, (2). 1: 1—404.
14. Magnusson A. H. 1952. Key to the species of *Lecidea* in Scandinavia and Finland. II-Non Saxicolous Species. *Svensk Botan. Tidskrift* 46 (3—4): 313—323.
15. Ochsner F. 1927. Studien über die Epiphytenvegetation der Schweiz. *Jahrb. d. St. Gallischen Naturwissenschaftl. Gesellsch.* 63: 1—108.
16. Oksher A. M. 1956. Flora liszajników Ukraini. Kiiw.
17. Poelt J. 1952. Die *Lecanora subfusca*-Gruppe in Südwestdeutschland. *Ber. Bayer. Botan. Gesellsch.* 29: 58—69.
18. Redinger K. 1937. *Arthoniaceae, Graphidaceae* — in Rabenhorst's Kryptogamenflora von Deutschland, Österreich u. Schweiz. 9, (2) 1: 1—104.
19. Sandstede H. 1931. Die Gattung *Cladonia* — in Rabenhorst's Kryptogamenflora von Deutschland, Österreich u. Schweiz. 9, (4), 2: 1—531.
20. Stankiewicz-Tyszkiewiczowa J. 1935. Badania nad występowaniem porostów nadrzewnych w lasach północno-wschodniej części Wyżyny Kielecko-Sandomierskiej. *Planta Polonica* — Materiały do Flory Polskiej 3.
21. Tobolewski Z. 1952. Porosty epifityczne okolic Łagowa ze szczególnym uwzględnieniem flory buka. Pozn. Tow. Przyjaciół Nauk. Prace Komisji Biolog. 13, 6: 1—24.
22. Tobolewski Z. 1953. Porosty, Warszawa.
23. Tobolewski Z. 1954. Porosty okolic Zwierzyńca w Zamojszczyźnie. *Fragm. Flor. et Geobot.* 1, (2): 14—24.

SUMMARY

The forest reservation „Dębina” is situated about 29 km north-eastwards of Warsaw. Its vegetation and its soils were already studied by R. Kobendza (1934) and A. Bednarek (1958). The dominant plant association of the reservation is *Querceto-Carpinetum*. In the lichen flora the epiphytic species are the most abundant. They grow chiefly on oaks and hornbeams. They can be found also on the solitary trees of lindens, pines, alders, aspens, elms and ashes. On hornbeams a characteristic lichen community, called *Graphidetum scriptae*, was found; it is very similar to the lichen community growing on the beeches.

Table 1 illustrates the abundance of the various lichen species on the different species of trees. The same table gives the comparison with the lichen floras from similar forest types in Poland.

In the reservation „Dębina” the ground species of lichens are not as frequent as the epiphytic ones. There are some species of *Cladonia* and *Peltigera* growing among the mosses and on the bases of the trees trunks.

Alltogether 78 lichen species were found in the reservation. Among them the most rare and remarkable are: *Microthelia micula* and *Arthothelium ruanideum* (which are new for Central Poland), *Phlyctis agelaea*, *Parmelia dubia*, *P. evoluta*, *Lobaria pulmonaria* and *Ochrolechia paralella*.

Department of Plant Taxonomy and Plant Geography of the University, Warszawa